

In memóriám Tutsek Piroska

(1905-1979)

Egy centenárium margójára

„Örömhír, hogy Tutsek Piroskáról, a múlt század neves drámai mezzójáról születésének századik évfordulóján méltó módon megemlékezhetünk, hangját és művészetét ismét megcsodálhatjuk, róla olvashatunk és gazdag képanyagot is láthatunk.

Egy méltó portré született, amiért hálás vagyok és köszönöm mindazoknak, akik segítségemre voltak - különösen *Dr. Szomolányi Gy. Istvánnak* - valamint támogatóinknak, hogy most e sorokat leírhatom, és ezen értékeket Önökkel megoszthatom. Olvashattuk a szép ismertetőn a művésznő fia, *Bogdánfy Géza* szavait szeptember 21-én a Magyar Állami Operaház Székely Bertalan-termében megrendezésre került megemlékezésen és zenei bemutaton. Ezt követően a II. emeleti Tanácsteremben *Boros Attila* megnyitotta a Tutsek Piroska pályáját bemutató emlékkiállítás, amely az év végéig látogatható az előadások szünetében.

Tutsek Piroska hangját élő, de egyben értékes amatőr felvételek örökítették meg csupán. Mindez hozzájárulhatott, hogy mára a stúdió-felvételekhez hozzászokott operarajongók már kevéssé ismerik. Ugyanakkor e felvételek alapozzák meg, hogy most művészetét mégis bemutathassuk.

Tutsek Piroska Brassóban született, 2005. szeptember 3-án lett volna százéves. Budapesten, Bécsben és Berlinben híres mesterektől tanult. 1933 áprilisában debütált a budapesti Operában, azonnal szerződtek. 24 szerző - ebből 6 magyar - 42 művében 54 szerepre terjedt a későbbi repertoár, emellett kitűnő dalénekes, tucatnyi népszerű koncertszóló avatott előadója volt. 1935-ben figyelt fel rá *Erich Kleiber*, javaslatára szerződtette 1937-ben a bécsi Staatsoperhez *Bruno Walter*, és kérte fel, az általa dirigált Don Carlos Eboliájára. 1944-ig párhuzamosan tagja mindkét Operának, közben 1938-39-ben fellépett a Salzburgi Ünnepi Játékokon (*Tannhäuser - Venus, Mesterdalnokok - Magdaléna, Beethoven: IX. szimfónia, Wilhelm Furtwangler és Hans Knappertsbusch* vezényletével). 1940-42-ben már a Milánói Scala színpadán hallhatták: *Respighi: Láng - Eudoxia* (budapesti produkció), majd hamarosan vendégként is fellépett a Parsifal - Kundry és Tannhäuser - Venus szerepében. (Vezényelt *Tullio Serafin és Gino Marinuzzi*).

A II. világháború után az addig töretlen pálya sajátosan alakult, a budapesti Operaház 1948-tól indokolatlanul mellőzte, külföldre szerződnie ekkor már lehetetlen volt. Néhány 1957-es beugrásszerű felvillanás után véglegesen visszavonulni kényszerült.

Ettől kezdve a tanításnak élt, számos tanítványnak adta át relatíve rövid, de rendkívül gazdag pálya tapasztalatait, 1979-ben bekövetkezett haláláig.

Legemlékezetesebb alakításai (a teljesség igénye nélkül): *Carmen, Koncsakovna, Adriana-Lecouvreur - Grófnő, Orfeusz, Laura, Eudoxia, Amneris, Eboli, Azucena, Waltraute, Fricka, Venus, Ortrud, Kundry*. Nagy, minden regiszterben átütő hang, ösztönös muzikalitás, kiművelt technika jellemezték művészetét, mindezekhez kitűnő színészi képesség és ragyogó színpadi megjelenés is társult.

Karmester tablója párját ritkító: *Karl Böhm, Furtwangler, Erich Kleiber, Klemperer, Knappertsbusch, Marinuzzi, M. Rossi, T. Serafin, Bruno Walter*. Kevés magyar énekes állíthatna elő ilyen névsort.

A korabeli nemzetközi elismertségét a kritikák és rajongó levelek mellett mára elsősorban az említett néhány - archív minőségben elfogadható, ugyanakkor zeneileg csodálatos előkerült élő felvétele alapján tudjuk bemutatni. *Don Carlos* (Bécs 1937 -Tódor Mazaroff, Bruno Walter), *Tannhäuser és Istenek alkonya* (Bécs 1943 -Svanholm, Knappertsbusch), *Parsifal* (Milano, Scala 1940-Tullio Serafin) és *Gioconda* (Budapest 1941 - Báthy, Laczó, Székely, Failoni). E felvételek a Discorara gondozásában jelentek meg 2005 szeptemberében.

A most kiadott audio CD, a szeptember 21-től a Magyar Állami Operaházban megnyílt és év végéig nyitva tartó Tutsek Piroska pályáját bemutató emlékkiállítás, valamint a 2005 október közepétől üzemelő és folyamatosan fejlesztett honlap (www.tutsekiroska.hu) méltó módon járul hozzá Tutsek Piroska születése századik évfordulójának megünnepléséhez.

(A szerző a művésznő fia)